

XI. Oikeusaputoimisto.

Oikeusavustajan kertomus Helsingin kaupungin vähävaraisten oikeusaputoimiston toiminnasta vuonna 1922¹⁾ oli seuraava:

Joulukuun 14 p:nä 1921 pidetyssä kaupunginvaltuuston kokouksessa valittiin oikeusaputoimiston johtokunnan jäseniksi vuodeksi 1922 professori W. Chydenius, vanhempi hallintosihteeri O. Möller, lakitieteenkandidaatti S. J. Pentti, asianajaja R. Itkonen ja sanomalehdentoimittaja K. Harvala. Näistä johtokunta sittemmin valitsi puheenjohtajakseen professori Chydeniuksen ja varapuheenjohtajaksi lakitieteenkandidaatti Pentin.

Marraskuun 30 p:nä 1921 myönsi kaupunginvaltuusto tehdystä anomuksesta oikeusaputoimiston johtajalle varatuomari G. Poppiukselle virkaeron tammikuun 1 p:stä 1922 lukien sekä täyden eläkkeen 25 vuoden palveluksesta. Tämän johdosta johtokunta julisti viran haettavaksi ja sitä haki kaikkiaan kuusi henkilöä. Näistä kaupunginvaltuusto kokouksessaan 8 p:nä maaliskuuta valitsi virkaan varatuomari N. E. Lindegrénin, joka huhtikuun 1 p:nä ryhtyi sitä hoitamaan. Vuoden alusta huhtikuun 1 p:ään saakka hoiti oikeusavustajan virkaa apulaisoikeusavustaja varatuomari V. Falck sekä hänen virkaansa taasen varatuomari C. Ugglan.

Vuonna 1922 oli oikeusaputoimiston johtokunnalla kaikkiaan neljä kokousta, joissa käsiteltiin vain juoksevia asioita.

Kun oikeusaputoimiston menosäännön määrärahat, jotka vuonna 1921 nousivat 26,080 markkaan, kalliin ajan takia eivät myöskään vuonna 1922 riittäneet toimiston menojen peittämiseksi, oli määrärahat tarverahoja ja siivousta varten korotettava yhteensä 6,000 markasta yhteensä 8,000 markkaan; tämän kautta toimiston menosääntö kertomusvuodelta kuitenkin nousi vain 26,400 markkaan, huomioonottaen että oikeusavustaja Poppiukselle kuulunut ikälisäys, 1,680 markkaa vuodessa, jäi pois vuoden alusta. Vuoden kuluessa tapahtuneessa kaupungin viranpitäjän palkkausjärjestelyssä määrättiin oikeusavustajan pohjapalkaksi IV palkka-asteikon mukaan 2,800 markkaa ja apulaisoikeusavustajan pohjapalkaksi 1,350 markkaa kuussa, ikälisäyksiä lukuunottamatta.

Oikeusaputoimisto sai vuoden varrella entistä enemmän toimeksiantoja Tukholman kaupungin oikeusapukonttorilta (Stockholms stads rättshjälpsanstalt), jonka välitystä toimisto puolestaan ainoastaan kerran käytti. Muista samanlaatuisista ulkomaalaisista laitoksista kääntyi vain Kristianian »Kontoret for fri Retshjælp» kerran toimiston puoleen. Sitä vastoin oltiin vuoro vaikutuksessa erinäisten maassa toimivien köyhäinasianajain kanssa.

¹⁾ Osa kertomusta seuranneista taulukkotiedoista ei ole tähän merkitty.

Muuten jatkui oikeusaputoimiston toiminta vuonna 1922 entiseen tapaan. Toimistoa käytettiin jonkin verran enemmän kuin lähinnä edellisinä vuosina, kuten seuraavat numerotiedot tarkemmin osoittavat.

Käyntien luku oli kertomusvuonna 4,205 oltuaan 4,067 vuonna 1921, 3,877 vuonna 1920 ja 3,762 vuonna 1919. Vuoden eri kuukausien kesken käynnit jakautuivat seuraavasti:

Tammikuu (24 päivää)	353	Elokuu (27 päivää)	359
Helmikuu (24 »)	346	Syyskuu (26 »)	376
Maaliskuu (26 »)	441	Lokakuu (26 »)	344
Huhtikuu (22 »)	374	Marraskuu (26 »)	317
Toukokuu (26 »)	350	Joulukuu (23 »)	260
Kesäkuu (24 »)	329		
Heinäkuu (26 »)	356		
		Yhteensä (300 päivää) 4,205	

Kuten ylläolevista luvuista ilmenee, oli oikeusaputoimisto vuoden varrella avoinna 300 päivää. Käyntien luku päivää kohti oli siis keskimäärin 14.0 (v. 1921 13.6 ja v. 1920 12.8).

Suurin päivittäinen käyntien luku oli 41 ja vähin 2.

Seuraavassa esitetyt tilastotiedot valaisevat asiain lukua, neuvonetsijän säätyä ja ammattia y. m.; tällöin on ainoastaan ne asiat otettu huomioon, joissa toimisto on pannut alkuun oikeudenkäynnin tai jotka ovat antaneet aiheen kirjallisen toimituskirjan laatimiseen.

Tällaisten asiain kokonaismäärä oli 431, joista 415 oli kertomusvuonna tulleita ja 16 ratkaisematta edelliseltä vuodelta. Kirjallisia toimituksia oli 589, niistä hakukirjoja 220.

Säätynsä ja ammattinsa sekä sukupuolensa mukaan ryhmittyvät kävijät seuraavasti:

	Mp.	Np.	Yht.		Mp.	Np.	Yht.
Naimisissa olevia naisia ja leskiä	—	164	164	Juoksupoikia	2	—	2
Palvelijattaria	—	78	78	Kirjaltaja	1	—	1
Käsityöläisiä	30	33	63	Konekirjoittajatar	—	1	1
Työläisiä	35	12	47	Puhelimeiti	—	1	1
Kauppa-apulaisia	—	10	10	Ent. tullivirkamies	1	—	1
Neitejä	—	8	8	Kirjeenkantaja	1	—	1
Siivoojattaria	—	5	5	Kuvanveistäjä	1	—	1
Monttöörejä	5	—	5	Autonkuljettaja	1	—	1
Tarjoilijattaria	—	4	4	Asemamies	1	—	1
Silittäjiä	—	4	4	Sairaanhoidtajatar	—	1	1
Keittäjättäriä	—	4	4	Raitiotiekonduktööri	1	—	1
Ompelijattaria	—	4	4	Vakuutusasiamies	1	—	1
Pesijättäriä	—	3	3	Talonmies	1	—	1
Yövahteja	3	—	3	Perämies	1	—	1
Konttoriapulaisia	1	1	2	Sotilas	1	—	1
Merimiehiä	2	—	2	Kylvettäjä	—	1	1
Taloudenhoitajattaria	—	2	2				
				Yhteensä	89	336	425

Vuoden varrella käsiteltyjen juttujen ja asiain ryhmittyminen laatunsa mukaan käy selville seuraavasta, vahvistetun kaavakkeen mukaan laaditusta yhdistelmästä:

Velvoiteoikeuteen kuuluvia asioita:		Perheen elatus	38
Vuokrasopimuksia	11	Aviottomain lasten elatus	67
Työ- ja työehtosopimuksia	98	Perintöoikeuteen kuuluvia asioita	5
Muilta saamisoikeuksia	28	Testamenttioikeuteen kuuluvia asioita	2
Esineoikeuteen kuuluvia asioita	5	Yleisiä veroja koskevia asioita	7
Perheoikeuteen kuuluvia asioita:		Tapaturmavakuutusta koskevia asioita	2
Avoriitoja	13	Vähäpätöisiä rikosasioita	9
Avioeroja	47	Erinäisiä tiedusteluja, hakemuksia, valituksia y. m.	92
Kihlauksen purkautumisia	3		
Pesäeroja	4	Yhteensä	431

Vireille pannuista jutuista ja asioista tuli, mikäli oikeusaputoimiston toimenpiteestä riippui, vuoden varrella lopullisesti ratkaistuiksi ja kirjoista poistetuiksi 405, niinkuin näkyy alempana olevista luvuista:

Sopimalla ratkaistu	79	Annettu eri viranomaisille	123
Oikeudenkäynnillä ratkaistu	82	Juttuja, joissa toimisto otti haasteen, mutta ei ajanut juttua	18
Erin. syistä jätetty sillensä	103		
		Yhteensä	405

Edellämainitut, eri viranomaisille annetut 123 asiaa jakautuivat eri virastojen ja viranomaisten kesken seuraavasti:

Ruotsin kuningas	1	Tampereen raastuvanoikeus	1
Valtioneuvosto	14	Uudenmaan läänin kutsuntalauta- kunta	2
Korkein oikeus	35	Helsingin tutkijalautakunta	2
Korkein hallinto-oikeus	2	» tuomiokunnan tuomari	2
Turun hovioikeus	5	» kihlakunnan kruununvouti	1
Uudenmaan läänin maaherra	11	Ulvilan kihlakunnan kruununvouti ..	1
Porvoon hiippak. tuomiokapituli	29	Suomen siviiliviraston leski- ja orpo- kassa	1
Helsingin maistraatti	1		
» raastuvanoikeus	14		
Hangon raastuvanoikeus	1		
		Yhteensä	123

Se seikka, että 103 asiaa jätettiin sillensä, johtui, samoin kuin edellisinä vuosina, enimmältä osalta siitä, etteivät oikeudenetsijät, sen jälkeen kuin oikeusaputoimisto oli ryhtynyt ensimmäiseen toimenpiteeseen, enää palanneet, mutta myöskin siitä, ettei ollut toiveita juttujen voittamisesta oikeudenkäynnillä, sekä lopuksi siitä, että hakijat eivät joko tahtoneet tai voineet esittää varattomuudentodistusta.

Syynä siihen, että toimisto ei ajanut 18 juttua, joissa haaste jo oli otettu, oli osittain, että haaste oli otettu Helsingin ulkopuolella sijaitseviin oikeuksiin, joissa toimiston virkamiehet toimiston voimassa olevan johtosäännön mukaan eivät ole velvolliset oikeudenetsijöitä avustamaan, osittain etteivät hakijat ilmoittaneet toimistolle, milloin jutut tulisivat esille tšekäläisessä raastuvanoikeudessa.

Oikeudenkäynnillä ratkaistuista 82 jutusta voitettiin 71 ja hävittiin 11.

Kaupungin raastuvanoikeudessa esiinnyttiin kaikkiaan 236 kertaa 149 päivänä. Kun työpäivien luku nousi 300:aan, esiinnyttiin niinmuodoin raastuvanoikeudessa suunnilleen joka toinen päivä.